

LANDSTINGET BLEKINGE

Psykiatri och
habiliteringsförvaltningen
Habiliteringen
Maj-Lis Olsson

2016-02-05

Ärendenummer:

Dokumentnummer:

Nämnden för psykiatri och habilitering

Konduktiv pedagogik

Bakgrund

Landstinget Blekinge har sedan flera år tillbaka haft avtal om konduktiv pedagogik (i fortsättningen benämnd KP), sedan 2013 är 800 tkr avsatta i budgeten. Nuvarande avtal med nuvarande leverantör Move and Walk går ut i början av mars 2016.

Enligt Patientdatalagen ska ”Privata vårdgivare som bedriver offentligt finansierad vård enligt avtal ska också erbjuda vård till utomlänspatienter...” Detta innebär att nuvarande avtal ej kan förlängas.

Ärendet om Konduktiv Pedagogik diskuterades vid nämndens möten den 18 november §103 respektive 10 december 2015 §122. Verksamhetschefen för Habiliteringen fick i uppdrag att till mötet den 18 februari arbeta fram hur man i framtiden kan arbeta med Konduktiv Pedagogik i landstinget Blekinge.

Följande alternativ finns;

1. Låta avtalet gå ut – ingen ersättningsaktivitet
2. Specialanpassad verksamhet i egen regi
3. Egen verksamhet kombinerat med upphandling av KP i externatform
4. Egen verksamhet kombinerat med bidrag till patienten för KP
5. Ny upphandling av KP
6. Ny upphandling av KP kombinerad med dels mottagande av utomlänspatienter, dels utveckling av egen verksamhet inom Habiliteringen.

Förslag till beslut

Patientlagen medför tydliga rättigheter för den enskilde att välja öppen vård var man vill i Sverige. Då ett antal landsting idag erbjuder konduktiv pedagogik dels för barn, ungdomar och vuxna dels i internat och externatform kommer landstinget Blekinge att ha ett kostnadsansvar om den enskilde patienten söker via ett annat landstings avtal.

En egen anpassad verksamhet kan ej på kort sikt ersätta den efterfrågade konduktiva pedagogiken. För att bygga upp en mer omfattande anpassad verksamhet krävs utökade resurser för att kunna möta patienternas behov och önskemål.

En ny upphandling av konduktiv pedagogik ger möjlighet till uppföljning i relation till leverantör. Det innebär att insatsen finns med i den ordinarie verksamhetens planering och att remissvar lämnat till Landstinget Blekinge.

En ny upphandling innebär även att Landstinget Blekinge kan få ett inflöde av patienter som söker från andra delar av Sverige vilket kan innebär merarbete med bedömning av patienter, fakturering etc.

Patienter från Blekinge kan med stöd av Patientlagen välja konduktiv pedagogik med stöd av andra landstings avtal samtidigt som det finns ett behov av att utveckla verksamhet inom den egna verksamheten i länet. Med en uppdelning av tillgängliga resurser bedöms att båda behoven kan tillgodoses.

Föreslås att psykiatri och habiliteringsnämnden beslutar enligt förslag 6,

Nämnden för psykiatri och habilitering

att besluta i enlighet med förslag nummer 6.

Karlskrona enligt ovan

Maj-Lis Olsson
Verksamhetschef Habiliteringen

LANDSTINGET BLEKINGE

2016-02-05

Behandlingsinsatser för patienter med Cerebral Pares

Bakgrund

Landstinget Blekinge har sedan flera år tillbaka haft avtal om Konduktiv Pedagogik (i texten förkortat till KP). Blekingesjukhuset (dit Habiliteringen då tillhörde) genomförde 1998 diskussioner kring fördelningen av Dagmarmedel. Detta utmynnade i ett förslag om att medel avsätts till ett särskilt projekt avseende alternativa behandlingsinsatser typ Konduktiv Pedagogik för barn med Cerebral Pares. Projektet föreslogs omfatta såväl direkta behandlingsinsatser som utvecklingsinsatser för enhetens personal och viss behandlingsuppföljning i länet och skulle vid projekttidens slut följas upp och utvärderas. Redan då ansökte enskilda barn om att få åka iväg för behandling och i avvaktan på projektansökan godkände landstingsdirektören att Habiliteringen remitterade barn med Cerebral Pares för alternativ behandling enligt Konduktiv Pedagogik under projekttiden. Beslut om projekt och projektmedel - 500.00 kr för år 1998 togs av LS § 167/98.

I början av år 1999 kom ett önskemål från folkpartiet om redogörelse för projektet - LS § 8/99.

Utvärderingen av projektet gjordes av FoU-enheten och bestod av två delar; den ena avseende föräldrarnas syn på projektet och den andra avseende habiliteringspersonalens uppfattning. Föräldrarnas synpunkter var i princip odelat positiva. Kritik framfördes på två punkter, dels vad avser grupsammansättningen vid en enskild vistelse och dels olägenheter med att verksamheten inte genomförs på hemorten. Habiliteringspersonalens ståndpunkt angavs som mer svårtolkad och skillnaderna mellan Habiliteringens förhållningssätt/arbetsmetoder och Move and Walk poängterades. I ärendet anges: ”I rapporten poängteras skillnaderna mellan Habiliteringens förhållningssätt/arbetsmetoder och Move and Walk. Tydligast är detta när det gäller synen på hjälpmedel, där Habiliteringen synes förespråka att hjälpmedel alltid sätts in för att barnet ska kunna vara delaktigt, exempelvis i lekar, medan Move and Walk förespråkar träning i första hand och hjälpmedel i sista hand. Den skillnad i synsätt på behandling som Habiliteringen redovisar kan hänföras till den skillnad som finns i synsättet mellan habilitering och rehabilitering”.

Utvärderingen av projektet redovisades för Landstingsstyrelsen, varvid beslöts att uppdra åt landstingsdirektören att utarbeta ett förslag till långsiktigt samarbets-/vårdavtal kring Konduktiv Pedagogik - LS § 157/99.

Vid möte med LSAU §50/00 rapporterades att landstinget begärt in underlag från dels Frösunda Assistans (ägare av Move and Walk) och dels från berörd patientförening. Bestämde att landstinget skulle inleda en diskussion med berörd förvaltning när underlagen kommit in. Ett avtalsförslag föreslogs finnas till budgetarbetet under hösten 2000.

LANDSTINGET BLEKINGE

Landstinget träffade därefter ett avtal med Move and Walk om Konduktiv Pedagogik för barn med Cerebral Pares. Avtalen löpte på under ett antal år och sedan år 2012 finns ett tilläggsavtal för att även kunna remittera vuxna patienter för behandling med Konduktiv Pedagogik. I april 2013 togs ett ärende upp i Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) då anslagna medel för Konduktiv Pedagogik inte täckte efterfrågan, varför psykiatri- och habiliteringsförvaltningen begärde tillskott för att finansiera behandling för ytterligare patienter. Hälso- och sjukvårdsnämnden ställde sig bakom förvaltningens begäran om ytterligare 500.000 kr, dvs totalt 800.000 kronor i budget, vilket fortfarande gäller.

Nuvarande avtal med Move and Walk gäller t.o.m början av mars 2016.

Cerebral Pares

Cerebral pares (CP) är ett samlingsnamn för en rad störningar av muskelkontrollen, vilka uppstår på grund av en hjärnskada innan hjärnan är färdigutvecklad, dvs under fostertiden, under födseln eller under de två första levnadsåren.

Symtomen är bl.a stelhet, ökad muskelspänning, spasticitet, problem med balans, koordination och styrka, annorlunda gångmönster samt svårigheter att koordinera muskler som styr tal, artikulation, att äta eller svälja. En del personer har även problem med bl.a perception, beteende, begåvning etc.

Den behandling som ges hos Habiliteringen syftar till att behålla muskellängd och ledrörlighet så mycket som möjligt.

Ett uppföljningsprogram för barn med CP – CPUP – startade 1994 som ett samarbetsprojekt mellan barnortopedin och habiliteringen. Skåne och Blekinge var först ut och idag har detta samarbetsprojekt utvecklats till ett nationellt kvalitetsregister. Anledningen var att man såg ett flertal barn med smärtsamma höftluxationer och svåra kontrakturer. År 2011 inkluderades även vuxna. Över tid har detta medfört en kraftig minskning av höftluxationer (från 10% till 0,4%) och ett minskat antal barn som utvecklat svåra kontrakturer. Över 90% av både familjer och profession anser att CPUP underlättat uppföljningen av barn och vuxna med CP och bidragit till att de fått rätt behandling i rätt tid. Det planeras nu att även följa kognition och kommunikation inom ramen för CPUP.

Vad är Konduktiv Pedagogik?

Metoden utvecklades i Ungern under 1940- och 1950-talen av Dr András Petö. Han utgick från att Cerebral Pares består av ett inlärningsproblem och att den skadade själv genom träning kan utveckla sina motoriska färdigheter.

All behandling utförs av en så kallad konduktor (utbildning i Ungern) i en kombinerad roll som pedagog, sjukgymnast, arbetsterapeut och sjuksköterska. Utrustningen är genomgående enkel i form av t.ex stegpall i trä och vanliga plintar.

Det ingår i metoden att barnet/den vuxne skall försöka lära sig att kontrollera sin motorik och sina kroppsfunktioner utan hjälpmedel. Ett mål är självständig gångförmåga samt förmåga att klara att själv äta, klä på sig m.m. Träningen sker i grupp och sång och rytmik ingår som viktiga

LANDSTINGET BLEKINGE

moment i behandlingen. Rörelseträningen är funktionellt inriktad och utgår från ett basprogram som modifieras beroende på gruppens förmåga.

Träningsprogrammet är intensivt och barnet är dagligen engagerat i olika strukturerade aktiviteter. Det vanligaste upplägget är 2-4 timmar långa träningspass per dag under en period om 4 veckor.

Verksamheten etablerades i Sverige under 1997, främst via företaget Move and Walk.

Evidens

Konduktiv Pedagogik har varit föremål för en utvärdering via Alert SBU. ”SBU Utvärderar” omfattar både etablerade metoder och nya metoder, de senare anges som Alert.

I utvärderingen anges att Konduktiv Pedagogik endast utvärderats gällande patientnytta i ett fåtal kontrollerade studier från England och Australien. Studierna har framför allt fokuserat på barnens motoriska framsteg och metoden har jämförts med traditionell sjukgymnastisk behandling. Ingen studie visar skillnader mellan de barn som fått träning enligt KP och de som fått traditionell behandling. Endast ett litet antal barn ingår i studierna, vilket innebär att det är svårt att dra säkra slutsatser om effekterna av behandlingen.

Vidare anges att ”det finns ringa vetenskaplig dokumentation om KP avseende patientnytta och risker på kort sikt. Det finns ingen vetenskaplig dokumentation om långtidseffekter eller kostnadseffektivitet. Bristen på jämförande vetenskapliga uppföljningar gäller även många andra metoder som används vid behandling av CP”.

Hur gör andra landsting?

En inventering av hur andra landsting gör i fråga om Konduktiv Pedagogik har genomförts och visade att 9 landsting erbjuder Konduktiv Pedagogik medan 8 landsting inte har svarat. Det är idag Jämtland, Skåne och Västra Götaland förutom Blekinge som har avtal för vuxna patienter. I Blekinges och Västra Götalands avtal ingår behandling vid internat medan Skåne har behandling i externatform.

Patientlagen

I det upphandlingsunderlag som ligger till grund för avtalet om Konduktiv Pedagogik, för perioden 2014-03-03-2016-03-02, anges tydligt att ”Anbudsgivaren skall erbjuda intensivträning med konduktiv pedagogik för invånare som är mantalsskrivna i Blekinge och som har Cerebral Pares (CP) eller liknande neurologiska funktionsnedsättningar”.

Av 9 kap. 1 § patientlagen – som trädde i kraft vid årsskiftet 2015 - framgår att en patient som omfattas av ett landstings ansvar för hälso- och sjukvård ska inom eller utom detta landsting få möjligheten att välja utförare av offentligt finansierad öppen vård. Se också 4§ HSL.

Vid kontakt med jurist på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om tolkning av Patientlagen mot bakgrund av det avtal som Landstinget Blekinge idag har med Move & Walk angavs att;

”Privata vårdgivare som bedriver offentligt finansierad vård enligt avtal ska också erbjuda vård till utomlänspatienter enligt patientlagen. Dock finns det privata vårdgivare som i sina avtal (tecknade före patientlagens ikraftträdande) inte har reglerat att de ska ta emot utomlänspatienter. Då gäller de gamla avtalsvillkoren tills det att avtalen förlängs, omförhandlas eller det skrivs nya avtal”.

LANDSTINGET BLEKINGE

I dag finns minst åtta landsting med avtal om konduktiv pedagogik. Med stöd av något av dessa kan patienter från Blekinge söka KP genom andra landstings avtal, Landstinget Blekinge blir då kostnadsansvarigt för detta.

Uppdrag från Nämnden för psykiatri och habilitering

Nuvarande avtal reglerar att det endast är mantalsskrivna i Blekinge som kan komma ifråga för behandling vid Move and Walk och finansieras via Landstinget Blekinge. Detta strider mot den nya Patientlagen och ett nytt avtal måste därför skrivas om med nytt innehåll och därmed sannolikt upphandlas på nytt.

Ska ett avtal även omfatta andra patienter än mantalsskrivna i Blekinge kräver detta nya rutiner för bedömning och remittering. Idag är alla patienter som remitteras till Move and Walk kända av Habiliteringen och bedömningen av patientens möjlighet att tillgodogöra sig behandlingen, tillhörighet till rätt patientgrupp etc görs i samband med ordinarie behandling hos Habiliteringen. Om ett nytt avtal även ska innefatta utomlänspatienter måste nya rutiner tas fram, både för omhändertagandet av patient samt rutiner för vidarefakturering av behandlingskostnader till patientens hemlandsting.

Ärendet om Konduktiv Pedagogik diskuterades vid nämndens möten den 18 november §103 respektive 10 december 2015 §122. Verksamhetschefen för Habiliteringen fick i uppdrag att till mötet den 18 februari arbeta fram hur man i framtiden kan arbeta med Konduktiv Pedagogik i landstinget Blekinge.

Vilka alternativ finns?

1. Låta avtalet gå ut – ingen ersättningsaktivitet
2. Specialanpassad verksamhet i egen regi
3. Egen verksamhet kombinerat med upphandling av Konduktiv Pedagogik i externform
4. Egen verksamhet kombinerat med bidrag till patienten för Konduktiv Pedagogik
5. Ny upphandling av KP
6. Ny upphandling av KP kombinerad med dels mottagande av utomlänspatienter, dels utveckling av egen verksamhet inom Habiliteringen.

1. Låta avtalet gå ut – ingen ersättningsaktivitet

Nuvarande avtal går ut i mars 2016. Ett alternativ är att ingen ny upphandling sker och att budgeterade medel – 800.000 kr – tillfaller Habiliteringens ordinarie verksamhet. Så länge det finns andra landsting som erbjuder möjligheten att få välja KP kan dock även patienter folkbokförda i Blekinge söka och få KP beviljat via annat landstings avtal med stöd av Patientlagen.

Fördelen med förslaget att ej förnya avtalet är att budgeterade medel kan användas till en större patientgrupp än idag.

LANDSTINGET BLEKINGE

Nackdelar är att de patienter som under åren valt KP och även för de patienter som i framtiden vill söka sig till konduktiv pedagogik inte lika enkelt kan göra det då de måste undersöka och kontakt andra landsting som har avtal om KP för att söka med stöd av Patientlagen.

Enligt Patientlagen betalar den enskilde patienten sin egen resa till eventuella bedömningsbesök och behandlingar medan vården betalas av det egna landstinget oavsett om man har ett eget avtal eller ej.

2. Specialanpassad verksamhet i egen regi

För de budgetmedel som idag öronmärkts till Konduktiv Pedagogik kan specialanpassad verksamhet till aktuell patientgrupp erbjudas, s.k Nätverksbaserad Intensiv Träning (NIT) där intensiv står för höjd frekvens.

Verksamheten planeras över en termin tillsammans med arbetsterapeut, sjukgymnast, logoped, psykolog och pedagog. Innehållsmässigt ingår

- individuell kartläggning
- utbildning och information, målformulering/ar
- individuell handledning till hem och skola
- gruppträffar med föräldrar och personal
- gruppträffar med barnen
- individuell utvärdering
- gemensam uppföljning

En ungefärlig uppskattning av kostnaden visar att 3 grupper om 5-8 antal patienter per år kostar ca 750.000 kr.

Fördelar med verksamhet i egen regi är geografisk närhet och en verksamhet som är integrerad med övrig habiliteringsverksamhet.. Den bygger på insatser till hela nätverket samt att insatser sträcker sig över längre tid – 8-10 månader – inklusive kartläggning och uppföljning.

Nackdelar är att det kräver mycket planering och därigenom är resurskrävande. I det lilla länet är det inte heller enkelt att skapa homogena behandlingsgrupper.

3. Egen verksamhet kombinerat med upphandling av Konduktiv Pedagogik i externatform

Konduktiv Pedagogik finns som både internt (i Göteborg - vilket landstinget har avtal om idag) och sedan några år tillbaka som externat (i Malmö) samt på några ytterligare orter i Sverige. Ett alternativ är att upphandla Konduktiv Pedagogik vid externat i i Malmö för en del av budgetmedlen och använda resterande medel till att bygga upp egen verksamhet för patientgruppen enligt alternativ 2.

Fördelarna kan vara att patienter kan få fortsatt tillgång till Konduktiv Pedagogik och att en egen verksamhet för patientgruppen till viss del kan genomföras på hemmaplan.

Nackdelar är att det kan vara svårt för enskilda patienter att kontinuerligt resa fram och tillbaka till behandling alternativt ordna och bekosta boende på träningsorten vid externat. Dessutom kommer alla de patienter som hellre vill söka internatform kunna göra det på andra landstingsavtal och en begränsad upphandling täcker endast en del av patientgruppen.

LANDSTINGET BLEKINGE

4. Egen verksamhet kombinerat med bidrag

Vissa landsting, bland annat Östergötland har lämnat bidrag till en del av kostnaden så att den enskilde patienten själv kan välja leverantör av konduktiv pedagogik.

Fördel är att den enskilde patienten fritt kan välja leverantör i hela Sverige men uppnås främst genom Patientlagen.

Nackdelar att patienten själv får stå för en del av kostnaden vilket inte alla har möjlighet till. Som ansvarig för vården saknas även upphandlingens möjlighet att ställa krav på allt från brandsäkerhet och dylikt till att genomföra uppföljningar.

5. Ny upphandling av KP

Ett alternativ är att upphandla KP både som internat och externat för att täcka eventuella behov hos patientgruppen. Hittills har Landstinget Blekinge beviljat en vistelse per år, för barn och vuxna i internatform oavsett ålder.

Fördel är att detta är en känd och önskad träningsform för de patienter som väljer att återkomma årligen och som enligt RBU ses som ett komplement till ordinarie habiliteringsinsatser. Landstinget Blekinge har hittills betalat för en vistelse per år vilket inkluderat kostnad för kost och logi för patienten och en medföljande.

Nackdel är att enligt SBU finns det ringa vetenskaplig dokumentation om KP avseende patientnyttan. Trots detta är det ett flertal landsting som erbjuder konduktiv pedagogik till vissa patienter.

KP är ett behandlingsalternativ som väljs av ett mindre antal patienter, år 2015 utnyttjades detta av 14 patienter till en kostnad av under 400 tkr. Avsatta medel är 800 tkr.

Detta alternativ ställer även krav på att patienter från andra landsting ska kunna tas emot för ett bedömningsbesök samt att det egna landstinget kontaktas för att lämna en betalningsförbindelse.

6. Ny upphandling av KP kombinerad med dels mottagande av utomlänspatienter, dels utveckling av egen verksamhet inom Habiliteringen.

Ett alternativ är att upphandla KP motsvarande dagens regelverk samt motsvarande kostnadsutfall för år 2015 (400 tkr) samt att kombinera detta med att dels svara för de bedömningsbesök som uppstår för utomlänspatienter som söker via Landstinget Blekinges avtal samt att påbörja en uppbyggnad av egen verksamhet för resterande medel.

Föreslås att KP upphandlas både i internat och i externatform.

Patientlagen medför även att rutiner föreslås tas fram för att hantera ett möjligt inflöde av utomlänspatienter. Vidare föreslås att kontakter tas med de landsting som har ny upphandling på gång under samma tidsperiod som det kan bli aktuellt för Landstinget Blekinge.

Fördelar med detta förslag är att de patienter som är påbörjat träning med KP har möjlighet att fortsätta efter egen önskan. Landstinget Blekinge har genom en upphandling en större egen kvalitetskontroll på framtida leverantör.

Nackdel och en stor utmaning är att bygga ny verksamhet som NIT med endast ett begränsat resurstillskott och som är avhängigt hur många patienter som väljer KP.

LANDSTINGET BLEKINGE

Sammanfattning

Patientlagen medför tydliga rättigheter för den enskilde att välja öppen vård var man vill i Sverige. Då ett antal landsting idag erbjuder konduktiv pedagogik dels för barn, ungdomar och vuxna dels i internat och externatform kommer landstinget Blekinge att ha ett kostnadsansvar om den enskilde patienten söker via ett annat landstings avtal.

En egen anpassad verksamhet kan ej på kort sikt ersätta den efterfrågade konduktiva pedagogiken. För att bygga upp en mer omfattande anpassad verksamhet krävs utökade resurser för att kunna möta patienternas behov och önskemål.

Alternativ 1-4 innebär att patienten med stöd av Patientlagen kan vända sig till andra landsting som har konduktiv pedagogik som ett val.

Alternativ 5 och 6 innebär ny upphandling av konduktiv pedagogik vilket ger möjlighet till uppföljning i relation till leverantör. Det innebär att insatsen finns med i den ordinarie verksamhetens planering och att remissvar lämnat till Landstinget Blekinge.

En ny upphandling innebär även att Landstinget Blekinge kan få ett inflöde av patienter som söker från andra delar av Sverige vilket kan innebära merarbete med bedömning av patienter, fakturering etc.

Till skillnad från alternativ 5 innebär alternativ 6 att en del av de avsatta 800 tkr går åter till Habiliteringen för att bidra till dels visst merarbete för utomlänspatienter, dels en uppbyggnad till egen verksamhet, sk NIT . Förslagsvis överförs 400 tkr. Kostnaden för konduktiv pedagogik var under 2015 under 400 tkr.

Förslag till beslut

Att psykiatri och habiliteringsnämnden beslutar enligt förslag 6, ny upphandling avseende 400 tkr kombinerat med överföring av 400 tkr till Habiliteringen för dels mottagande av utomlänspatienter, dels framtagande av NIT koncept.

Maj-Lis Olsson
Verksamhetschef Habiliteringen

